

Hejt i przemoc słowna – odpowiedzialność, konsekwencje i rola rodziców

W ostatnich latach Internet stał się naturalnym środowiskiem funkcjonowania dzieci i młodzieży. Uczniowie komunikują się za pomocą komunikatorów, mediów społecznościowych oraz grup klasowych tworzonych w aplikacjach takich jak Messenger.

Niestety, obok pozytywnych aspektów cyfrowej komunikacji coraz częściej pojawia się zjawisko hejtu, używania wulgaryzmów oraz wyzwisk w przestrzeni online.

Problem ten wymaga stanowczej reakcji oraz ścisłej współpracy rodziców i szkoły.

Hejt i przemoc słowna w Internecie

Hejt to forma przemocy słownej, która polega na obrażaniu, poniżaniu, wyśmiewaniu lub celowym ranieniu drugiej osoby za pomocą słów.

W Internecie przybiera on formę:

- obraźliwych komentarzy i wiadomości,
- wyzwisk i wulgaryzmów,
- rozpowszechniania kompromitujących treści,
- publikowania zdjęć lub nagrań bez zgody,
- tworzenia grup skierowanych przeciwko konkretnej osobie,
- gróźb i nękania.

Warto podkreślić, że przemoc w sieci nie jest „mniej realna” niż ta w świecie bezpośrednim. Dziecko, które doświadcza hejtu, może przeżywać silny stres, lęk, obniżenie poczucia własnej wartości, problemy ze snem czy niechęć do uczęszczania do szkoły. Długotrwała cyberprzemoc może prowadzić do poważnych konsekwencji emocjonalnych.

Internet nie jest anonimowy

Wielu młodych ludzi funkcjonuje w przekonaniu, że Internet zapewnia im anonimowość i bezkarność. Jest to przekonanie błędne. Wiadomości, komentarze czy zdjęcia mogą zostać zapisane, udokumentowane (np. w formie zrzutu ekranu) oraz przekazane odpowiednim instytucjom.

Działania takie jak:

- znieważenie,
- pomówienie,
- groźby karalne,
- uporczywe nękanie,
- naruszenie wizerunku

mogą stanowić naruszenie przepisów prawa, w tym m.in. Kodeks karny oraz Kodeks cywilny.

W przypadku osób nieletnich sprawa może zostać skierowana do sądu rodzinnego. Sąd może zastosować wobec nieletniego środki wychowawcze, nadzór kuratora, a w poważniejszych sytuacjach – skierowanie do ośrodka wychowawczego.

Odpowiedzialność prawna rodziców

Należy wyraźnie podkreślić, że za aktywność dziecka w Internecie odpowiedzialność prawną ponoszą rodzice lub opiekunowie prawni – nie szkoła.

Zgodnie z obowiązującymi przepisami to rodzice zobowiązani są do sprawowania nadzoru nad zachowaniem dziecka, również w przestrzeni cyfrowej. W określonych przypadkach mogą oni ponosić odpowiedzialność finansową za szkody wyrządzone przez dziecko, w tym za naruszenie dóbr osobistych innej osoby (np. zadośćuczynienie pieniężne).

Szkoła podejmuje działania wychowawcze i profilaktyczne, prowadzi rozmowy z uczniami, organizuje zajęcia dotyczące bezpieczeństwa w sieci oraz reaguje na zgłaszane sytuacje.

Nie ma jednak możliwości monitorowania prywatnych rozmów prowadzonych przez uczniów.

Rola rodziców w zapobieganiu cyberprzemocy

Najważniejszym czynnikiem chroniącym dziecko przed niewłaściwymi zachowaniami w sieci jest zaangażowany i świadomy rodzic.

Warto:

- rozmawiać z dzieckiem o kulturze słowa i odpowiedzialności za to, co publikuje,
- ustalić jasne zasady korzystania z telefonu i Internetu,
- interesować się, z kim i w jaki sposób dziecko komunikuje się online,
- reagować na sygnały świadczące o przemocy lub wykluczeniu,
- uczyć empatii i szacunku wobec innych.

Kontrola nie powinna oznaczać wyłącznie zakazów, ale przede wszystkim rozmowę, budowanie zaufania i wspólne ustalanie zasad.

Wspólna odpowiedzialność

Budowanie bezpiecznego środowiska – zarówno w świecie realnym, jak i wirtualnym – wymaga współpracy domu i szkoły. Tylko spójne, konsekwentne działania wychowawcze pozwolą ograniczyć zjawisko hejtu oraz przemocy słownej wśród dzieci i młodzieży.

Internet może być przestrzenią rozwoju, współpracy i budowania relacji. Warunkiem jest jednak odpowiedzialność, świadomość konsekwencji oraz aktywna rola dorosłych w procesie wychowania cyfrowego.

Pedagog szkolny i specjalny
Iwona Roślik
Psycholog
Katarzyna Filim

Bibliografia

1. Kodeks karny, ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. (Dz.U. 1997 nr 88 poz. 553 z późn. zm.).
2. Kodeks cywilny, ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. (Dz.U. 1964 nr 16 poz. 93 z późn. zm.).
3. Ustawa o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich, ustawa z dnia 9 czerwca 2022 r. (Dz.U. 2022 poz. 1700)